

Волкович О.Ю., доцент кафедри адміністративного і господарського права та правоохоронної діяльності, історико-юридичного факультету, Херсонський державний університет, кандадат юридичних наук

ЕЛЕКТРОННЕ ГОЛОСУВАННЯ ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ВИБОРЧОГО ПРАВА В УКРАЇНІ

З розвитком науково-технічного прогресу, суспільство змінювалося, інформаційні складові цих явищ постійно проходили еволюцію, оскільки все це тісно пов'язане і один без одного існувати не може. Перед державою стоять задачі щодо формування нових концепцій інформаційного суспільства. Так, зокрема: по-перше, для того, щоб побудувати повноцінне інформаційне суспільство, необхідно забезпечити взаємодію інформаційних систем всіх рівнів, причому не тільки у рамках одного регіону, але і країни в цілому; по-друге, щоб повноцінно функціонувала програма «Інформаційне суспільство», слід створити цифрові моделі реальних об'єктів і процесів, цей процес став основою взаємодії на всіх рівнях держави; по-третє, забезпечення безпеки, оскільки вже виникають певні загрози і їх кількість з часом зростає; по-четверте, нормативне забезпечення нових технологій: по-п'яте, у процесі побудови інформаційного (цифрового) суспільства, буде слід вирішувати велику кількість гуманітарних, філософських і моральних проблем [4; с.5].

Правовим регулюванням в цій сфері запроваджено Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 липня 2017 р. №797-р. «Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації», так метою цієї Концепції є формування політичних, організаційних, технологічних та ідеологічних умов розвитку електронної демократії в Україні, що характеризується зростанням широкого долучення громадян до комунікації, співпраці з органами державної влади, контролю за ними, участі у виробленні політики, розвитку самоорганізації та

самоврядування, а також рівнем довіри до суб'єктів владних повноважень; узгодження стандартів державної політики зазначеної сфери з міжнародними, зокрема європейськими стандартами. Реалізація Концепції передбачена на період до 2020 року [2].

Питаннями інформаційного суспільства певним чином займалися теоретики, практики, економісти, юристи, політологи, зокрема: Н. Вінер, В. Вернадський, Н. Рашевський, Р. Хартлі, К. Шеннон, Ю. Шрейдер та ін.

Так, першопочаткове трактування «інформація» пов'язувалося винятково з комунікативною діяльністю в суспільстві. Розуміння інформації як повідомлень, переданих людьми усним, письмовим або іншим способом, зберігалось аж до середини 20-х років ХХ століття. Надалі відбулося усвідомлення того, що інформаційні процеси відбуваються не тільки в соціумі, але й у живій природі [3]. Зокрема у ст. 34 Конституції України закріплено, що кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір [1].

Поступово поняття «інформація» набуло все більш універсального змісту. Головна увага зверталася на особливості й механізм впливу інформації на споживача, способи забезпечення її вірогідності, повноти, достовірності й т.д. наступне уточнення змісту цього загального поняття відбулося в різних напрямках. Спочатку його намагалися розкрити на основі традиційних підходів: включаючи його як складову частину в структурі інших загальних понять. Так, Р. Фішер в 1921 р. запропонував розкрити його зміст через поняття «ймовірність». Л. Сцілард намагався зв'язати одне з одним поняття «інформації», «ентропії» й «розмаїтності» (1921). Пізніше Р.Інгарден і К. Урбано довели неспроможність цих та інших аналогічних спроб [5].

Перший крок до конструктивного уточнення поняття «інформація» був зроблений в 1928 р. Р. Хартлі, що запропонував логарифметричну міру її кількості[4]. З появою й розвитком кібернетики інформація стає однією із центральних категорій її понятійного апарата, поряд з такими поняттями, як керування та зв'язок.

Найменування та перше формування предмета кібернетики як науки про закономірності керування процесами й системами в техніці, живих організмах і громадських організаціях дав Н. Вінер в 1948 р. у книзі «Кібернетика, або керування й зв'язок у тварині й машині» [5].

Створення сучасного світового інформаційного простору поступово висуває нові вимоги перед людиною як духовно-суспільною істотою, здатною приймати виклики інформаційної цивілізації і нести відповідальність за власні дії та їх наслідки. Як зазначає Л. Овсянкіна, сучасний світ як система складних і суперечливих глобальних соціально-економічних, політичних, духовних, культурних та інформаційних взаємозв'язків активно підводить людство до вироблення нових цінностей і світоглядних орієнтирів, необхідних для його виживання сьогодні. В епоху, коли руйнуються минулі авторитети і стереотипи, дефіцит духовності може стати серйозною загрозою для подальшого розвитку сучасної цивілізації [8, с. 224].

Вражає прогресивний розвиток інформаційного суспільства, з кожним роком рушійні сили перетворюють різні сфери життя людини, суспільства, охоплюючи також економіку, політику, культуру і весь соціум. Як зазначаю М. Кастельс «незважаючи на всі спроби врегулювати, приватизувати й комерціалізувати Інтернет і системи, які входять до нього, мережі комп'ютерних комунікацій, як в Інтернеті, так і за його межами, характеризуються щонайширшим розповсюдженням, багатобічною децентралізацією й гнучкістю» [9, с. 339].

Електронне голосування – термін, який використовують для різних типів голосування, охоплюючи ним як процес здійснення голосування за допомогою електронних засобів, так і процес автоматичного підрахунку голосів за допомогою електронних пристроїв та спеціального програмного забезпечення. Електронне голосування є неодмінною складовою впровадження політики електронної демократії (e-democracy) в Україні. Впровадження останньої включає у себе, окрім голосування, отримання громадянами повного

комплексу відкритої інформації, надання адміністративних послуг у мережі Інтернет і контроль за виконанням прийнятих рішень [10].

Відповідно до Розпорядження електронне голосування - голосування з будь-якого публічного питання, зокрема участь в опитуваннях, виборах, референдумах, що передбачає використання електронних засобів для ідентифікації та підрахунку голосів; електронна петиція - колективне звернення в електронній формі у вигляді тексту скарги (протесту) та/або пропозиції, на яку адресат (суб'єкт владних повноважень) публічно оголошує про свою позицію щодо згоди чи незгоди по суті петиції, інформує про аргументи у разі незгоди та організовує спільну з авторами та їх прихильниками роботу з розроблення та втілення плану реалізації петиції у разі згоди [2].

Таким чином, доцільно підбити підсумки по даному напрямку, побудова інформаційного суспільства є одним з головних завдань усіх розвинутих країн, оскільки виводить на принципово інший рівень суспільні відносини. Найбільшого розвитку основні компоненти інформаційного суспільства набули в країнах Європейського Союзу. Україна що досі стоїть на етапі адаптації інформації у різні сфери життя, хоча ментальність людей стримує цей процес через брак часу, засобів, також впливає соціально-економічна та політична напруга у соціумі.

Доречи, цікавий досвід слід спостерігати у сфері запровадження інтернет-голосування у Естонії. Інтернет-голосування було вперше проведено на місцевих виборах 2005 року, коли понад 9 тисяч виборців відділаи свої голоси через Інтернет, що відповідало приблизно 2 відсоткам всіх, що беруть участь у голосуванні виборців. На Виборах до Європейського Парламенту в 2014 році більше 103 000 виборців використовували такий спосіб голосування – це 31 % всіх виборців. Характерною рисою естонського підходу до організації виборів є те, що голосування можливе протягом 7 днів (період з 10-го дня до дня виборів називається часом попередніх опитувань). Щоб гарантувати, що виборці висловлюють свою щирю волю, їм надана

можливість змінювати своє електронне голосування шляхом голосування на виборчій дільниці під час попередніх опитувань [10; 11].

Взаємодія людини й інформаційного середовища здійснює радикальні перетворення і в людській свідомості, вона реалізується на основі вирішення найбільш складного завдання розвитку мислення, завдання оперування формальними поняттями і об'єктами. Цей процес повинен формуватися за допомогою різних підходів, ураховуючи досвід європейських країн. Але слід ураховувати, що з виникненням спрощених механізмів адміністрування різних електронних прав слід чітко розробити механізм захисту персональних даних суб'єктів-резидентів даного виборго права.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. - ст. 141.
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 липня 2017 р. №797-р. «Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації» // Урядовий кур'єр (оф.видання). – 17.11.2017 – № 217.
3. Степанов В.Ю. Концептуальні засади формування та розвитку інформаційного суспільства: державно-управлінський аспект: Монографія. – Х.:Вид-во, «С.А.М.», 2010. – 416 с.
4. Інформаційне суспільство в світі та Україні: проблеми становлення та закономірності розвитку: колективна монографія / За ред. д.філософ.н., проф. В. Г.Воронкової; Запоріз. держ. інж. акад. – Запоріжжя: ЗДІА, 2017. – 282 с.
5. Ingarden R.S. Simplified Axiomatic of information / R.S. Ingarden // Bulletin de l'Academie Polonaise des sciences/ - 1963/ - Vol.11, №4.- p.18-20.
6. Hartley R.V.L. Transmission of information // Bell System Technical Journal. 1928. Vol.7.P.535-563.
7. Винер Н. Кибернетика, или Управление и связь в животном и машине: пер.с англ. /Н. Винер. – 2-е изд. – М.: Наука, 1983. – 343 с.
8. Овсянкіна Л.А. Філософський аналіз ролі духовних цінностей у розвитку сучасної цивілізації // Гілея. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки : наук. вісник : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2012. Вип. 64 (9). С. 224-220.
9. Кастельс М. Информационная эпоха: Экономика, общество и культура: пер. с англ. под науч. ред. О.И.Шкаратана. М.: Гос. ун-т. Высш. шк. экономики, 2000. – 606 с.
10. Дорожко Є. Електронне голосування . [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.prostir.ua/?library=elektronne-holosuvannya>.

11. Держава в мережі: як Естонія досягла лідерства в поширенні електронних послуг [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2018/04/23/7080831>.